

Список використаних джерел та літератури

1. Der Standard, австрійська щоденна газета, онлайн ресурс. Режим доступу: <https://www.derstandard.at/consent/tcf/>
2. Deutsche Welle, інформаційно-політична телерадіокомпанія. Режим доступу: <https://www.dw.com/>
3. Frankfurter Allgemeine Zeitung, німецька міжрегіональна щоденна газета. Режим доступу: <https://www.faz.net/aktuell/>
4. Grenzecho, щоденна газета. Режим доступу: <https://www.grenzecho.net/>
5. infektionsschutz.de, Онлайн портал. Режим доступу: <https://www.infektionsschutz.de/>
6. Münchner Merkur, щоденна газета. Режим доступу: <https://www.merkur.de/>
7. Norddeutscher Rundfunk, телерадіокомпанія. Режим доступу: <https://www.ndr.de/>
8. SPRINGERLINK, Інформаційний електронний ресурс. Режим доступу: <https://link.springer.com/>
9. Tageblatt, щоденна газета, онлайн ресурс. Режим доступу: <https://www.tageblatt.de/>

А. О. Григор'єва

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к.п.н., доц. Прокопчук Н. Р.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Збагачення мови учнів є одним із завдань вивчення іноземної мови, тому що без вміння користуватися словниковим запасом мови, мовлення не може вважатися повноцінним і виразним. У той же час національно-культурна специфічність фразеологізмів, прислів'їв і приказок та лексики з казок ускладнює їх адекватне сприйняття, розуміння і переклад. Учень, який ознайомлений із культурою іншої країни, поважає звичаї та мову іншого народу, є гідним представником власної культури. Мова є відображенням національного характеру народу, в якій висвітлюються його культурні цінності в лексиці, граматиці, ідіомах, приказках тощо. Володіння соціокультурною компетентністю відіграє важливу роль в сучасному світі, оскільки вона розвиває вміння співпрацювати, взаємодіяти та розуміти представників різних народів.

Аналіз опрацьованих та використаних досліджень. Проблемою дослідження лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) займалися ряд вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме І. Бронетко, М. Нацюк, Н. Осадча, Н. Склярєнко, М. Venett, М. Rogers та інші. Вивченням методів формування ЛСКК в ЗЗСО присвячені роботи О. Бондаренко, Т. Верещагіної, Л. Калініної, С. Ніколаєвої та інших. Проте досліджень, які пов'язані з формуванням даного виду компетентності в учнів саме старшої школи, є недостатньо. На нашу думку, старшокласники володіють достатніми комунікативними вміннями, іншомовним лінгвістичним матеріалом, розвинутим логічним мисленням, що сприяє успішному формуванню ЛСКК і, тим самим, обумовлює актуальність вибраної теми.

Виклад основного матеріалу. Процес навчання англійської мови як засобу міжнародної комунікації передбачає набуття певних знань, навичок та вмінь, як-от: засвоєння лінгвістичної теорії; накопичення соціокультурних знань про країну, мова якої вивчається; розвиток і вдосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності; організація усного та письмового аспектів спілкування; використання іноземної мови в майбутніх професійних цілях [1].

Лінгвосоціокультурна компетентність включає в себе три компоненти: соціолінгвістичний, соціокультурний та соціальний. Соціолінгвістичний компонент передбачає здатність учнів правильно обирати мовні форми, користуватися ними та адаптувати відповідно до контексту, здатність усвідомлювати зв'язки між мовою і явищами суспільного життя [3: 13]. Так, учні вивчають семантичні особливості слів та виразів, доречність їх вживання відповідно до стилю та характеру спілкування, їх прагматичний потенціал, тобто який ефект вони можуть справити на співрозмовника у процесі комунікації. Соціокультурний компонент включає знання про правила і соціальні норми поведінки носіїв мови, їх традицій, історію, культуру, устрій країни [4]. Слід зазначити, що у межах соціокультурного компоненту формуються певні фонові знання, обізнаність учнів в історії, географії, літературі, мистецтві, суспільно-культурному житті, моделях поведінки тощо. Наприклад, до особливостей стилю повсякденного життя англійців належить чаювання о п'ятій годині вечора [4: 237]. Соціальний компонент передбачає здатність та готовність до комунікації з іншими людьми; вміння орієнтуватися у соціальній ситуації та керувати нею; впевненість в собі; вміння вирішувати певні проблеми, які можуть виникнути в процесі спілкування [3: 15].

Згідно з навчальною програмою Міністерства науки і освіти України, учні старших класів (10-11 класи) мають володіти наступними знаннями і вміннями у контексті соціокультурної компетентності:

- бути ознайомленим із правилами поведінки та нормами етикету в англійськомовних країнах;
- розумітися на вербальній та невербальній поведінці представників іншомовної культури;
- знати особливості навчальної поведінки у різних країнах;

- знати особливості дозвілля в Україні та інших країнах;
- розрізняти історичні та культурні цінності в Україні та англомовних країнах;
- мати толерантне ставлення до міжетнічних стосунків;
- вміти презентувати Україну в міжнародному контексті [2].

Надзвичайно важливим для вчителя є завдання сформувати в учнів почуття толерантності, тобто готовності вислухати та зрозуміти точку зору співрозмовника, адже спілкування – це не лише обмін інформацією, а, насамперед, активна взаємодія його учасників для досягнення певної мети. Мова у даному процесі є засобом здійснення такої взаємодії. Маючи належний рівень володіння іноземною мовою, уявлення про культурні особливості співрозмовника та розвинену ЛСКК, легше досягти взаєморозуміння та уникнути комунікативних невдач. Зазначимо, що використовуючи ідіоматичні вирази у природних ситуаціях спілкування, мовець демонструє свою повагу до культурних цінностей цього народу і до співрозмовника зокрема.

Висновки. З метою сформувати в учнів необхідні комунікативні вміння і навички, розвинути лінгвосоціокультурну компетентність на рівні, визначеному навчальною програмою, необхідна активна мовна практика. Ознайомлення учнів із країнознавчим матеріалом і залучення їх в активний діалог культур є необхідними передумовами для сприймання учнями мови як засобу міжнародної взаємодії.

Список використаних джерел та літератури

1. Бронетко І. А. Формування англомовної лінгвосоціокультурної компетенції учнів загальноосвітніх шкіл. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. Вип. № 3. 2015. С. 66-72.
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10-11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 03.11.2022).
3. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. Вип. № 2. 2010. С. 11–17.
4. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. К. : ВЦ «Академія». 2010. 328 с.